

Od škole do zanimanja

Informacija za roditelje

Dragi roditeli

Vi imate kćer ili sina u 7., 8., 9., ili 10 razredu. Vaš sin ili Vaša kćer mora da se opredijeli za jedno zanimanje ili produžetak školovanja. To je bitan korak jer sa završenim obrazovanjem ili sa završetkom srednje škole mladi ljudi u Švajcarskoj imaju dobru osnovu za profesionalni razvoj.

Kako pomaže škola?

Škola priprema učenice i učenike u 8 i 9 razredu za odabiranje jednog zanimanja ili škole za produžetak školovanja. Pitajte nastavnika ili nastavnicu, na primer na roditeljskom sastanku, kako izgleda ova priprema.

Kako pomaže savjetovanište za profesionalnu orijentaciju¹?

Savjetovanište za profesionalnu orijentaciju nudi informacije o profesijama i mogućnostima za dalje školovanje. Uz to je moguće dogovoriti lični susret, đe bi se pojasnilo koji su tvoji interesi, sposobnosti i profesionalne mogućnosti. Ova ponuda je besplatna i povjerljiva za učenice i učenike.

Škola i savjetovanište za posao podpomažu mladiće i djevojke kod izbora profesije ili daljeg školovanja i ako je potrebno, kod traženja slobodnog mjesta za strukovnu naobrazbu. Odgovornost a sa tim i glavni posao ostaje kod porodice.

Šta moraju raditi sami omladinci/ omladinke?

Kako pritom možete vi pod pomoći vašu djecu?

Vaš sin ili vaša kćer znači moraju sami biti aktivni, poslije osnovne škole, dok on ili ona nađu mjesto za stručnu naobrazbu. Za mnoge to nije lako. Zato je bitno, da ih porodica podpomogne. Ako imate pitanja i neznate kako dalje, javite se na savjetovaništu za profesionalnu orijentaciju.

Izbor jedne profesije ili produžne škole je jedan proces. To znači: postaviti pitanja i na njima tražiti odgovore. To iziskuje vremena. Najbitnija pitanja i najbolji putevi da se na njima nađu odgovori biće opisani.

1

Svaki kanton ima najmanje jedno savjetovanište za posao.

Adrese možete dobiti u školi, u mjesnoj zajednici ili na internetu pod:

Njemački: www.adressen.sdbb.ch Francuski: www.adresses.csfo.ch Talijanski: www.indirizzi.csfo.ch

Savjetovanište za profesionalnu orijentaciju je poznatije pod specijalnim imenom ili skraćenicom:

U njemački govornom području Švajcarske	BIZ, Laufbahnzentrum
U francuski govornom području Švajcarske	OP, SOPFA, OFPC, COS, OROSP, CIO, OCOSP
U italijanski govornom području Švajcarske	orientamento, UOSP

A Sam sebe upoznati

Sledeća pitanja moraju vaša djeca sebi postaviti

- Šta mogu dobro u školu? Koje predmete volim?
- Šta sam naučio u slobodno vrijeme ili u porodici? (Na primjer da govorim različite jezike, da kuvam, idem u kupovinu, da saslušam kolege i kolegice ako imaju probleme, da pomognem kod praznika sportskih klubova, omladinskih grupa ili drugih udruženja.)
- Da li sam u sporednom poslu dokazao da sam tačan i pouzdan? (Na primjer: raznositi novine, čuvati djecu, kositi travu, pomagati u jednoj firmi 2 do 3 časa nedjeljno)
- U čemu je moja snaga? Koje su moje slabosti?

Vi kao roditelj možete da pružite pomoć na sledeći način

- Pomozite pri razmišljanju, koja radnja vašem sinu, vašoj kćeri odgovara i u čemu je njihova snaga.

B Upoznati profesije

Kroz informacije i „Schupperlehen“, vaša djeca upoznaju profesije

- Informisati se: čitati opis profesija, gledati filmove o profesijama, ići na informacionim skupovima i izložbama o profesijama i daljem školovanju, razjasniti pitanja kod savjetovaništa za profesionalnu orijentaciju.
- Ići na upoznavanje (mirisanje) posla u jednoj firmi (radionici).² U ovom upoznavanju posla u nekoj firmi može dosta da se nauči o dotičnoj profesiji (zanimanju). Upoznavanje posla traje normalno 2 do 3 dana. Firme često koriste ovo upoznavanje posla takođe i za selekciju. Oni žele da upoznaju mladiće i djevojke. Ko ostavi dobar utisak na upoznavanju posla, imaće više šansi da dobije mjesto za produžno školovanje u ovoj firmi.

Koje podrške možete vi kao roditelji ponuditi?

- Pratite po mogućnosti vaše sinove i kćeri na informativne skupove. Pomozite vašoj djeci da misle na termin održavanja tih događaja.
- Pratite vaše sinove i kćeri na savjetovaništa za profesionalnu orijentaciju. Informišite se vi sami o mogućnostima školovanja u Švajcarskoj.
- Pričajte sa vašim sinovima i kćerkama o iskustvima u „Schnupperlehen“

C Izbor profesije i škole

Kod izbora profesije vaša djeca moraju voditi računa o sledećem

- Izbor jedne profesije ili produžne škole zahtijeva vremena da se razmisli o tome i vremena da se preduzmu različite stvari.
- Kod izbora odgovarajuće profesije ili produžne škole je bitno, da imate jednu ili dvije alternative u rezervi.
- Razgovarati s učiteljima: Koji su moji nedostaci? Kako mogu da se priprelim u školi za obrazovanje posle 9-og ili 10-og razreda?“

Koju pomoć možete vi kao roditelji ponuditi?

- Pokažite interesovanje prilikom izbora ovog procesa.
- Razgovarate sa djecom o njihovom izboru profesije i koje alternative imaju za profesiju.

2

U njemački govornom području Švajcarske
U francuski govornom području Švajcarske
U italijanski govornom području Švajcarske

Schnupperlehre
stage d'information professionnelle; stage en entreprises
stages

D Traženje mjesta za strukovnu naobrazbu (obično jednu godinu prije završetka osnovne škole)
Kod traženja radnog mjesta za strukovnu naobrazbu vašem djetetu može biti od pomoći sledeći informacioni list:

- Traženje slobodnog mjesta za strukovnu naobrazbu: najbolji način za traženje?

Koju pomoć možete vi kao roditelji ponuditi?

- Pomozite vi vašoj kćerki ili vašem sinu na to da misli, da dovoljno rano počne da traži radno mjesto za strukovnu naobrazbu.
- Ohrabrite vi vašu kćerku ili vašeg sina da nastave sa traženjem i poslije negativnih odgovora.

Na sledećim primera možete saznati šta mogu otac i majka da urade

Da razgovaraju sa nastavnikom

Tanja je u 8 razred. Ona nikada ne govori kod kuće o izboru jednog zanata ili škole za dalje školovanje. „Šta nije u redu?“, pitaju je roditelji? Majka odlazi u školu kod nastavnika i pita njega da li se Tanja u školi interesuje za odabiranje jednog zanata ili škole.

Biti otvoren za različite mogućnosti

Dragan ide u 9 razred. Kao i dosta drugih mladića – i on želi da izuči za Informatičara. On konkuriše za zanatsko obrazovanje kod raznih firmi ali dobija sve negativne odgovore. Na roditeljskom sastanku saznaju roditelji da ima suviše malo mjesta za informatičare. Oni kažu Draganu da on ide u savjetovanište za profesionalnu orijentaciju i da se prijavi za jedno savjetovanje. Dragan se vraća kući sa jednom novom idejom: pošto je on dobar u matematici i interesuje se za tehniku, sada će on da traži mjesto na zanatu za polimehaničara. On je svjestan da i kod ovog zanimanja radi sa Kompjuterom. Ako bude želio, on može i poslije ove škole da se specijalizuje za informatičara.

Porodica ima očekivanja

„Kada Zlatko počinje da studira?“ Pitaju rođaci kod kuće u selu. „u Švajcarskoj je puno drugačije nego što vi mislite“ odgovaraju Zlatkovi roditelji. „Zlatko ima vješte ruke i voli da radi sa autima. On uči za automehaničara. Pošto je on veoma dobar u školi absolviira i teško četvorogodišnje zanatsko obrazovanje. To je jedan lijep zanat, i taj posao njemu odgovara. Mi smo ponosni na našeg sina koji je tako puno postigao. Na kraju to nije jednostavno kada neko mora na stranom jeziku da pohađa školu.“ Kao automehaničar Zlatko može u čitavom svijetu da nađe posao!

Slabo poznavanje jezika

Jasna je jedna veoma inteligentna djevojka. Pošto je ona tek sa 15 godina došla u Švajcarsku, ipak ona ne zna još dovoljno jezik da bi mogla posjećivati neku zahtjevniju školu. Jasna i njeni roditelji saznaju, da ona može poslije obavezne škole da pohađa još jenu, produžnu, godinu u školi, kao pripremu za zanat, ili, jednogodišnje obrazovanje, kao uvod za upis na zanat, ili dvogodišnje školovanje za usavršavanje znanja za izbor jedne škole – zanata. Za Jasnu i njene roditelje je ovo potpuno strano. Oni moraju prvo da upoznaju ove mogućnosti preciznije. Jasna je još i razočarana. Ona je sanjala o gimnaziji.... Roditelji je tješe. «Vjerovatno ti je neophodno malo više vremena nego drugima. Kada nadoknadiš tvoje propuste, možeš da završiš jedan kompleksniji zanat, i možda možeš poslije da studiraš. Ti ćeš to postići.»

Zanat ili udaja?

Diana puni uskoro 16. Jedan mladić joj dolazi u posjetu. On pita njenog oca: „mogu li da oženim Dianu?“- Otac odgovara: „Naše porodice su u prijateljskim odnosima. Po našoj tradiciji bi brak između Diane i tebe dobro pristojao. Ali ti znaš da mi živimo u Švajcarskoj. Život se mijenja. Ovdje je veoma

važno, da i žene i muškarci završe neki zanat. Tako je neophodno da Diana prvo završi jedan zanat. Poslije može ona sama da odluči za koga će da se uda.“

Otac prati sina

Zoran ide u završni razred. Učenje u školi mu ne pada lako. On može da ide na upoznavanje posla u stolarskoj radionici. On zna da u stolarskoj radionici može da završi dvogodišnji zanat ako dobro savlada upoznavanje posla. Zbog toga je uzbuđen. Osjeća se i nesigurnim, jer ne zna dobro put do radionice a želi da stigne tamo u dogovoreno vrijeme. Otac ga hrabri: „Ti znaš dosta o ovom poslu. Treba da se potruđiš. Prvog dana ću te ja ispratiti do ispred radionice. Mi ćemo dovoljno rano krenuti od kuće. Ako imadnemo dovoljno vremena, napravićemo jedan mali krug. Kad je čovek uzbuđen, to je dobar lijek.“

Iskoristiti poznanstva

Ana je dobra učenica. Ona ima dobre ocjene iz francuskog, njemačkog i matematike. Pored toga ona može još i srpski – hrvatski da govori, čita i piše. Ona gleda različita zanimanja, ide na informativne organizacije i pohađa upoznavanje posla. Sada je jasno ona želi da pohađa trgovinsku školu. Ona konkuriše na dosta oglasa, ali dobija stalno negativne odgovore. Njen otac radi u jednoj građevinskoj firmi, i kaže svome šefu da njegova kćerka traži jedan zanat. «Pitaj kod nas u kancelariji. Oni uzimaju takđe na praktični dio školovanja, smatra šef. To ću i da uradim. Moja žena može takođe da pita u bolnici gdje radi. Imamo li mi možda i nekog komšiju koji može da nam pomože? kaže otac.

Nemoj se predavati

Opet je dobio Mehmet negativan odgovor na njegovu molbu za maloprodajnog specijalistu. On je već šiljao mnoge molbe ali jednostavno nigdje ne uspijeva. Sve češće zaboravi Mehmet da traži nova mjesta za strukovnu naobrazbu ili da šilje molbe. Na neki način ga je hrabrost napustila. Na večeri sa familjom roditelji mu kažu: „Ići ćemo u savjetovanište za profesionalnu orijentaciju. Tamo ćemo doznati šta možeš preduzeti i kakvu pomoć možeš dobiti. Nemoj se predavati. Ti možeš dosta postići. Mi te podpomažemo i pratimo.

Dragi roditelji, ako imate pitanja oko izbora zanimanja Vaše kćerke ili sina, nemojte da čekate. Pitajte nastavnika, nastavnicu ili u savjetovaništu za profesionalnu orijentaciju.